

KONUŞMA BOZUKLUKLARI

Uzm. Dr. Halise Metin Baz
Doç. Dr. Derya Doğan

SUNUM PLANI

- Tanımlar
- Normal Dil Gelişimi
- Dil Gelişimine Etki Eden Etmenler
- Dil ve Konuşma Bozuklukları
- Hekimlere ve Ailelere Öneriler

Dil: Bilginin belli kurallara dayalı sembolik bir sistem şeklinde aktarılması

Konuşma: Dil sembollerinin sözel olarak seslendirilmesi

İletişim: Bireyler arası bilgiyi ileten bütün sözel ve sözel olmayan girdi ve bilgiler

Dilin Bileşenleri

Alıcı dil	Sözel uyaranların alınması ve anlaşılması
İfade edici dil	Anlatım dili
Sentaks (söz dizimi)	Kelimelerin dizilimi, yan yana gelişi ve bunların anlam farklılıklarının anlaşılabilmesi
Semantik (anlam bilimi)	Kelimeleri ve aralarındaki ilişkiyi anlama becerisi
Pragmatik	Sözsüz iletişim becerilerini de içerecek şekilde duruma uygun konuşabilme

Konuşmanın Bileşenleri

Anlaşılabilirlik

Konuşmanın başkaları tarafından anlaşılabilirliği

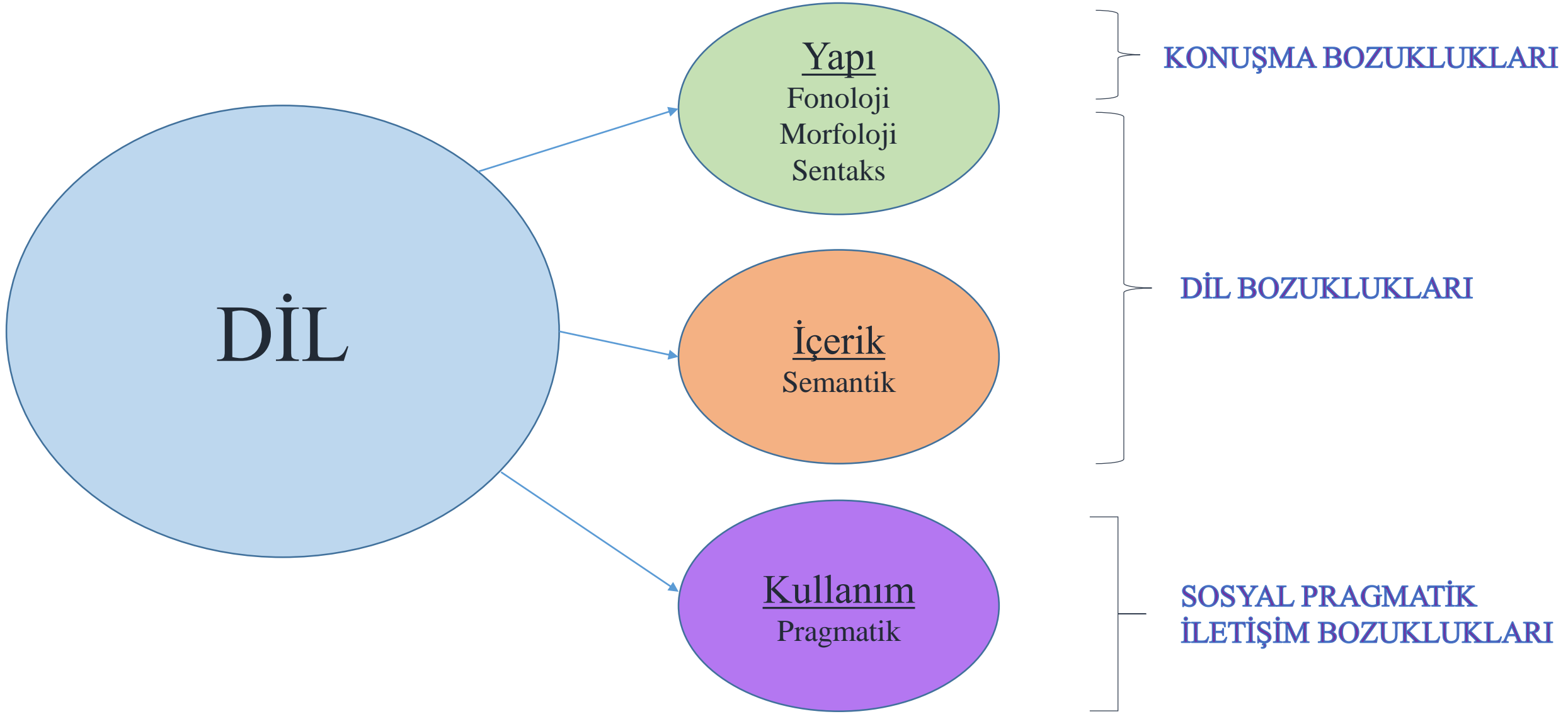
Akıcılık

Konuşmanın akıcı olması

Ses ve rezonans

Larenks, ağız ve burun içinden hava geçişini içeren konuşma sesi

- Dil Bileşenleri, konuşma bozukluklarında etkilenen dil alanları (Marrus ve Hall 2017)

NORMAL DİL GELİŞİMİ

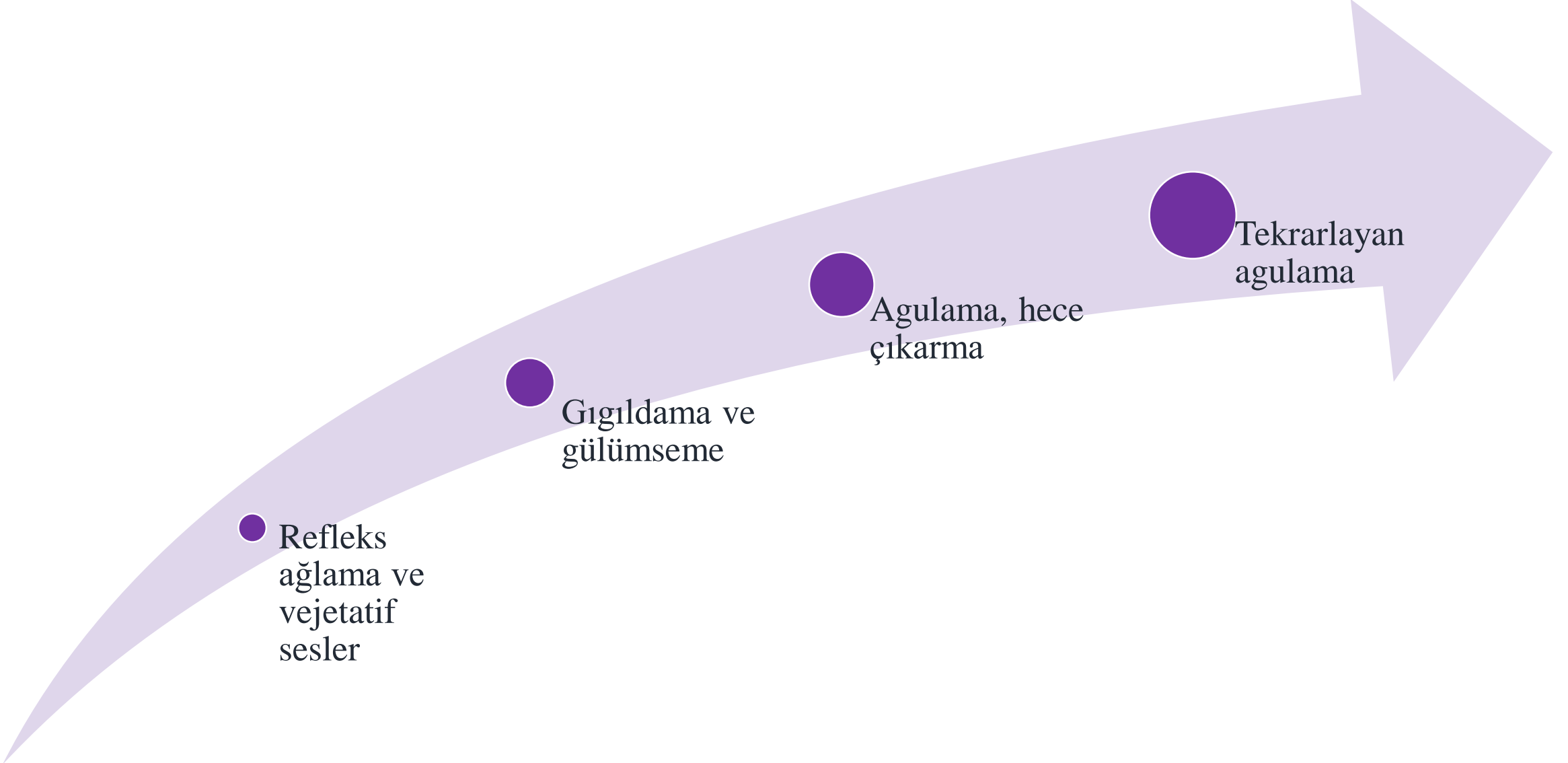
Prelinguistik dönem

● Refleks
ağlama ve
vejetatif
sesler

● Gıgıldama ve
gölümseme

● Agulama, hece
çıkarma

● Tekrarlayan
agulama

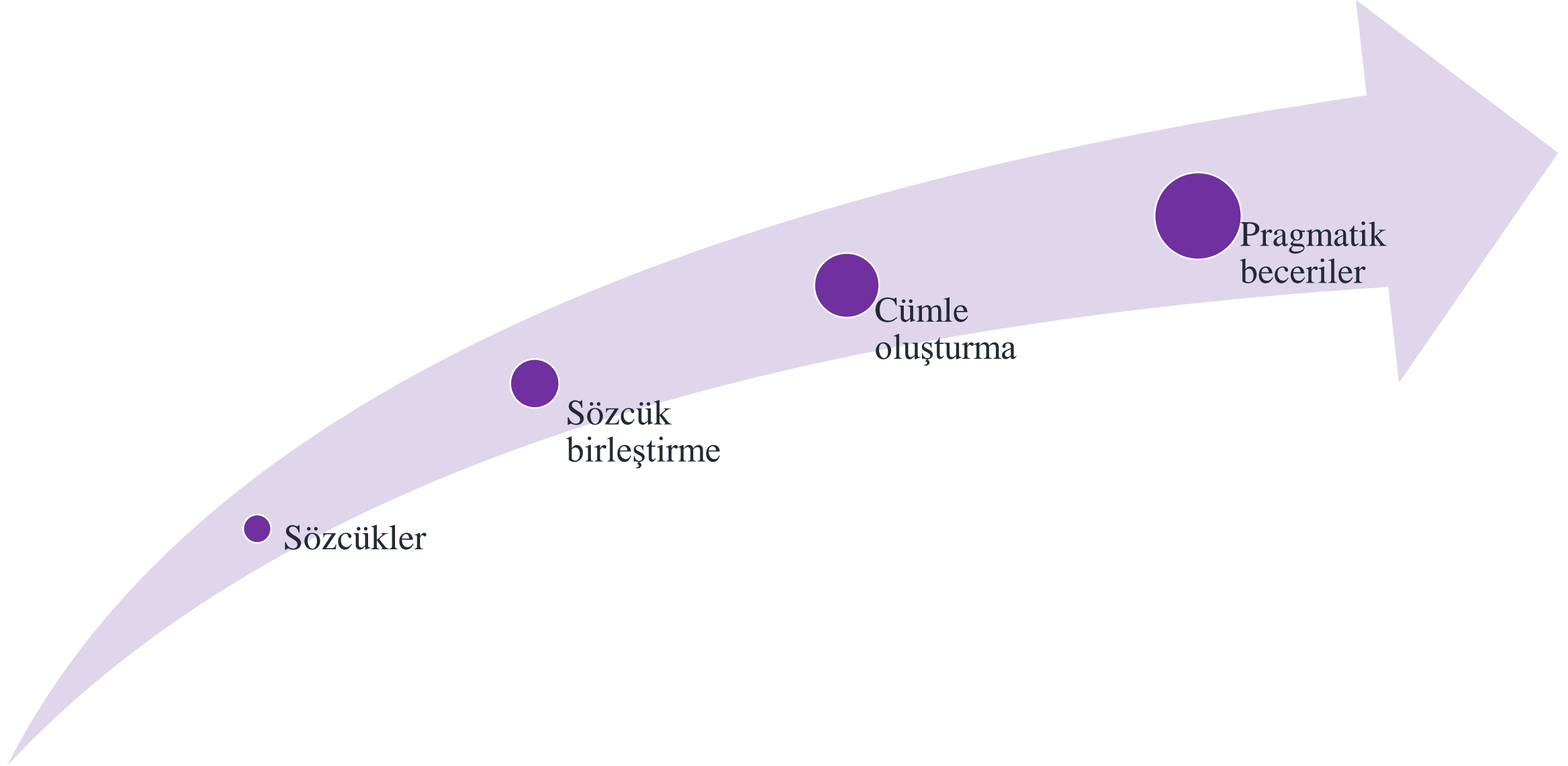
Linguistik dönem

Sözcükler

Sözcük
birleştirme

Cümle
oluşturma

Pragmatik
beceriler

ULUSLARARASI GELİŞİMİ İZLEME DESTEKLEME REHBERİ

TAMAMLANAN YAŞ (AY)	1-2 AY		3-4 AY	5-6 AY	7-8 AY	9-11 AY	12-14 AY
2. Anlatım dili. "Çocuğunuz istediklerini size nasıl anlatır? Ne gibi sesler çıkarır, ne gibi mimikler, sözcükler kullanır?"	☐ Kucaklandığında rahatlar ☐ Mutluluk, huzursuzluk, açlık durumunda farklı sesler çıkarır		☐ Sesli harfler çıkarır ("aa, uu" sesleri)	☐ Sesli güler	☐ Sesli ve sessiz harfleri birleştirir ("ga, de" gibi) ☐ Beden dilini kullanır (istemediğinde kafasını çevirir, kucaklanmak istediğinde kollarıyla uzanır)	☐ Heceleri tekrarlar ("da-da")	☐ Bir anlamlı sözcük söyler ☐ Kolunu ya da elini uzatarak istediği şeyi işaret eder
3. Alıcı dil. "Çocuğunuz onunla konuştuğunuzda anladığını nasıl gösterir? Örneğin onu kucağınıza alacağınızı, ona yemek getireceğinizi, onu dışarı çıkaracağınızı söylediğinizde neler yapar?"	☐ Konuşulduğunda dikkatini verir, hareketlerini yavaşlatarak, tepki verir, dinler ☐ Konuşanın yüzüne bakarak dinlediğini gösterir		☐ Konuşulduğunda sesler çıkararak karşılık verir	☒ Çocuk 5 aylıktan bir önceki sütündeki tüm gelişim basamaklarını tamamlamış olmalıdır	☐ Tanıdığı kişilerin isimlerini anlar (anne, baba, abla)	☐ Eylemleri/hareket sözcüklerini anlar (gel, al, dur) ☐ Nesnelerin isimlerini anlar (top, oyuncak)	

TAMAMLANAN YAŞ (AY)	15-17 AY		18-21 AY	22-25 AY	26-29 AY	30-35 AY	36-42 AY
2. Anlatım dili. "Çocuğunuz istediklerini size nasıl anlatır? Ne gibi sesler çıkarır, ne gibi mimikler, sözcükler kullanır?"	☐ İki anlamlı sözcük söyler ☐ İstediklerini göstermek için işaret parmağını kullanır		☐ Ailesi anlattıklarının bir kısmını anlar	☐ Altı anlamlı sözcüğü vardır ☐ İsteklerini anlatırken sözcük ve işaretleri birlikte kullanır ☐ Yabancılar anlattıklarının bir kısmını anlar	☐ "Su ver", "anne gel" gibi iki sözcüklü cümle kullanır	☐ 3 sözcüklü cümle kullanır ☐ Zamir kullanır ☐ Ailesi anlattıklarının çoğunu anlar	☐ 4 sözcüklü cümle kullanır ☐ Geçmiş zaman kullanır ☐ Kısa bir öykü ya da başından geçen bir olayı anlatır ☐ Ailesi anlattıklarının hepsini anlar
3. Alıcı dil. "Çocuğunuz onunla konuştuğunuzda anladığını nasıl gösterir? Örneğin onu kucağınıza alacağınızı, ona yemek getireceğinizi, onu dışarı çıkaracağınızı söylediğinizde neler yapar?"	☐ Komutlara yanıt olarak el sallar ya da sık tekrarlanan başka hareketleri kullanır		☐ Bir basit komutu anlar ("ayakkabılarını getir")	☐ Birden fazla basit komutu anlar (tarağını getir, topu at)	☐ Basit soruları yanıtlar (Anne evde mi?-Evet) (Yemek ister misin?-Hayır) ☐ Üçten fazla nesnenin ismini anlar ☐ Ailesi kısa bir öyküyü ya da bildiği bir olayı attığında dinler (alışverişe, komşuya gitmek gibi)	☐ "İçinde" sözcüğünden başka yer bildiren bir sözcüğü anlar ("altında" ya da "üstünde")	☐ İki basamaklı komutları anlar ("mutfağa git, tabağını bana getir", "odana git, topunu getir")

Nörobiyoloji

- Dorsal yolak: Fonolojik, kısmen semantik

***SLF** 12. Ayda

Wernicke ↔ Primer motor korteks

***AF** 4-4.5 yaş

Wernicke ↔ Broca

- Ventral yolak: semantik ve pragmatik

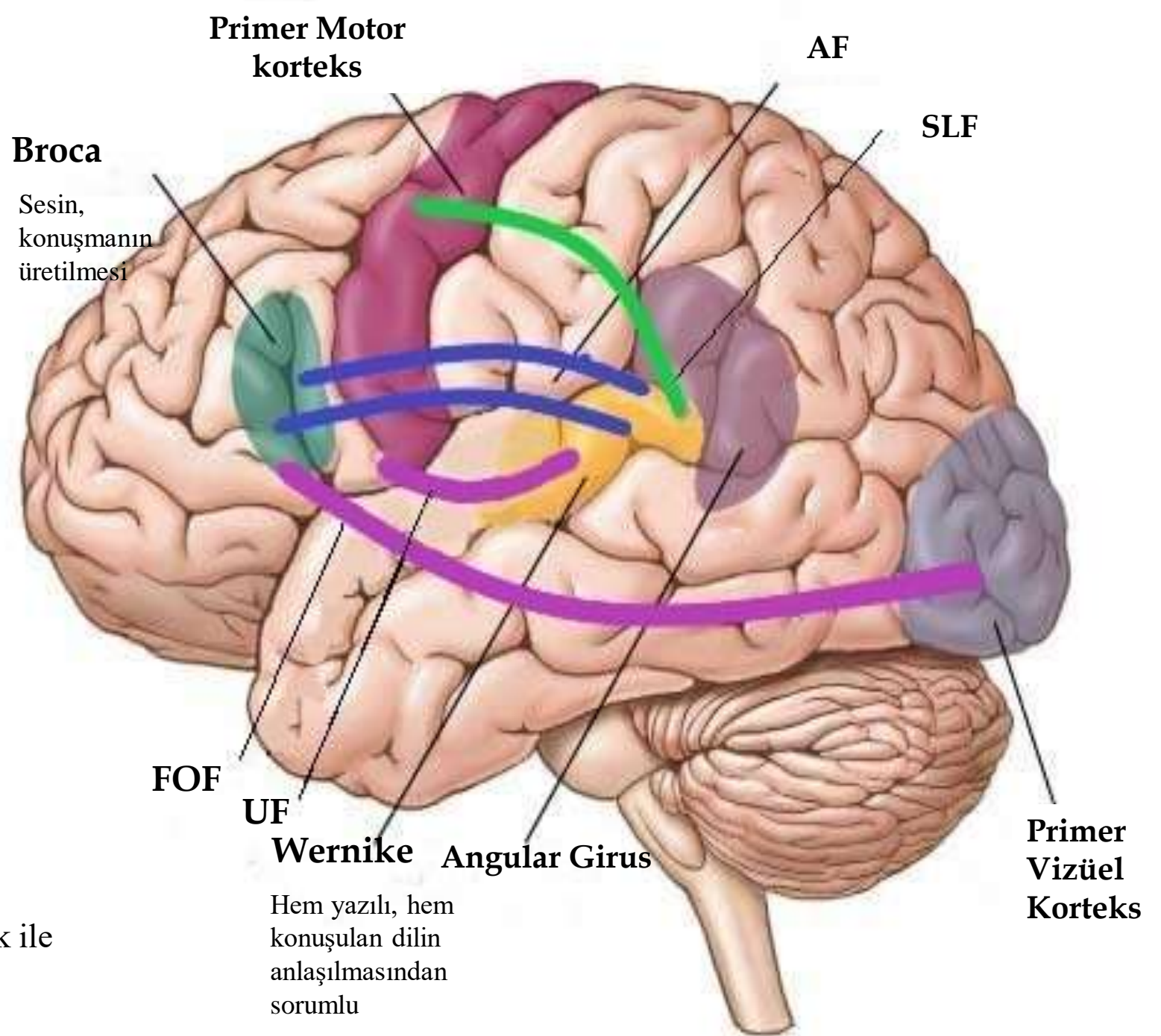
***Uncinat fasikül**

Wernicke ↔ Frontal operculum

***Fronto-oksipital fasikül**

Broca ↔ Primer vizüel korteks

***Fonoloji ile ilgili yapılar sentaks/semantik ile ilgili yapılardan çok daha önce gelişir

DİL GELİŞİMİNE ETKİ EDEN ETMENLER

Dil Gelişimine Etki Eden Etmenler:

- 1) Genetik
- 2) Fizyolojik
- 3) Algısal-bilişsel ve nörolojik gelişim
- 4) Fiziksel ve ruhsal durum
- 5) Bebeğin cinsiyeti
- 6) Sosyal uyaranlar, anne-bebek etkileşimi, ekrana maruz kalmak
- 7) Sosyoekonomik düzey

TEDS (Twins Early Development Study)

- Sözcük dağarcığı/dilbilgisi

çevresel etmenler > genetik etmenler

- Ses-telaffuz ve akıcılık gibi konuşma becerileri

genetik etmenler > çevresel etmenler

*** Konuşma gecikmelerinde çevresel etmenler daha önemli rol alır !!!

Ebeveynlik becerilerinin dil gelişimine etkisi

- Ebeveynlik becerilerinden dil gelişimi için önemli olan;
 - Çocuğun çıkardığı seslere, işaretlere ve konuşma çabalarına ailenin tepki düzeyi
 - Bağlanmanın kalitesi
 - Uyarıcı düzeyi

*** Karşılık ve uyarıcı veren ebeveynlik
(responsive and stimulating parenting)

Babanın dil gelişimine etkisi

- Eğitim düzeyi ve çocukla etkileşim yoğunluğu oyun döneminde bilişsel gelişim ve dil gelişimiyle ilişkili
- Babalar annelere göre daha az konuşur ve kendilerini tekrar ederler. Buna rağmen babanın konuşma yoğunluğu çocuğun dil gelişiminde önemli
- Babalar çocuğun sözsüz dilini anneye oranla çok daha az anlar →Çocuk kendini babasına anlatabilmek için kelime kullanmaya daha fazla çabalar

• Cabrera, N. J., Shannon, J. D., & Tamis-LeMonda, C. (2007). *Fathers' Influence on Their Children's Cognitive and Emotional Development: From Toddlers to Pre-K*. *Applied Developmental Science*, 11(4), 208–213. doi:10.1080/10888690701762100

• Porter, Megan E., "Perceptions fathers have on time spent with preschool children and its impact on language outcome measures" (2016). *Rehabilitation, Human Resources and Communication Disorders Undergraduate Honors Theses*. 46. <https://scholarworks.uark.edu/rhrcuht/46>

Sosyoekonomik düzeyin dil gelişimine etkisi

- Ev içi karmaşa
- Sosyoekonomik düzeyin dil gelişimi üzerine olan olumsuz etkilerinde aracı değişken
- Ev içi karmaşa giderilebilirse
 - Düşük sosyoekonomik düzeyin dil gelişimi üzerindeki olumsuz etkilerinin engellenebileceği
 - Özellikle gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelerde riskli gruplarda bu amaca yönelik uygulamalar

- Hayatın ilk yıllarında ev içindeki zengin uyaran (sözcük sayısı, zengin içerik) daha sonraki konuşma becerileri ile ilişkili
- Ev ortamlarındaki uyaran yoğunluğu dil gelişiminde okul öncesi eğitim kurumundan daha etkili

Ekrana maruz kalmanın dil gelişimine etkisi

- <12 ay
- >2 saat/gün

Dil gecikmesinde **6 kat** artış

DİL VE KONUŞMA BOZUKLUKLARI

Dil ve Konuşma bozuklukları sınıflaması:

- **DSM-V (APA 2013)**
 - 1-Dil bozukluğu
 - 2-Dil ses bozuklukları
 - 3-Çocukluk çağı akıcılık bozukluğu
 - 4-Sosyal pragmatik iletişim bozukluğu
 - 5-Özgül olmayan iletişim bozukluğu
- **Konuşma ve Dil Özel Gelişimsel Bozuklukları (F80) (ICD-10)**

Gelişimsel dil bozuklukları (Developmental language disorder)

- Farklı terminoloji kargaşasını gidermek amaçlı
- 2017 yılında → Catalise konsorsiyumu
- Gelişimsel terimi → Bilinen biyomedikal bir nedenle ilişkili olmaktansa, gelişim sürecinde ortaya çıktığını ifade eder

Dil güçlüğü çeken çocuk
*sosyal ve/veya eğitimsel işlevlerde bozulma

Dil bozukluğu

Gelişimsel dil bozukluğu
(DLD)

Biyomedikal
durumla ilişkili
dil bozukluğu

- Beyin hasarı
- Epileptik afazi
- Nörodejeneratif durumlar
- Down sendromu
- Otizm spektrum bozukluğu
- Serebral palsi

DİL BOZUKLUĞU

Dil Bozukluğu (DSM-5)

- A. Dili kavrama ya da kullanma yetersizlikleri/dili öğrenme ve kullanmayla ilgili süregiden güçlükler
1. Sözcük dağarcığının azlığı
 2. Cümle yapılarının sınırlılığı
 3. Söylem bozuklukları
- B. Yaşına göre beklenenden önemli ölçüde daha düşük/ işlevsel kısıtlılığa
- C. Erken gelişim evresinde başlamış
- D. Bu güçlükler başka bir durumla daha iyi açıklanamaz.

Sıklık:

- Okul öncesi çocuklarda konuşma ve dil bozukluğu %8
- 2 yaşında konuşma başlangıcında gecikme %20
- 5 yaşında en az bir konuşma veya dil bozukluğu %19
- Dil bozukluğu için sıklık %3-8
- E/K : 2/1

Tanısal Değerlendirme

1. Ayrıntılı öykü alma:

- En çok kaygılandıran durumlar ?
- Açık uçlu sorular

➤ **Anlatım dili:** "Çocuğunuz istediklerini size nasıl anlatır? Ne gibi sesler çıkarır, ne gibi mimikler, sözcükler kullanır?"

➤ **Alıcı dil:** "Çocuğunuz onunla konuştuğunuzda anladığını nasıl gösterir? Örneğin onu kucağınıza alacağınızı, ona yemek getireceğinizi, onu dışarı çıkaracağınızı söylediğinizde neler yapar?"

Her çocuğun gelişim hızı farklıdır.

3-4 AY

- *Sesli harfler çıkarır ("aa, uu" sesleri)
- *Konuşulduğunda sesler çıkararak karşılık verir

7-8 AY

- *Sesli ve sessiz harfleri birleştirir ("ga, de" gibi)
- *Beden dilini kullanır (istemediğinde kafasını çevirir, kucaklanmak istediğinde kollarıyla uzanır)

12-14 AY

- *Bir anlamlı sözcük söyler
- *Kolunu ya da elini uzatarak istediği şeyi işaret eder
- *Eylemleri/hareket sözcüklerini anlar (gel, al, dur)
- *Nesnelerin isimlerini anlar (top, oyuncak)

18-21 AY

- *İki anlamlı sözcük söyler
- *Ailesi anlattıklarının bir kısmını anlar
- *Bir basit komutu anlar ("ayakkabılarını getir")

26-29 AY

- *"Su ver", "anne gel" gibi iki sözcüklü cümle kullanır
- *Basit soruları yanıtlar (Anne evde mi?-Evet) (Yemek ister misin?-Hayır)
- *Üçten fazla nesnenin ismini anlar
- *Ailesi kısa bir öyküyü ya da bildiği bir olayı anlattığında dinler (alışverişe, komşuya gitmek gibi)

33-42 AY

- * 4 sözcüklü cümle kullanır
- * Geçmiş zaman kullanır
- *Kısa bir öykü ya da başından geçen bir olayı anlatır
- *Ailesi anlattıklarının hepsini anlar
- *İki basamaklı komutları anlar ("odana git, topunu getir")

- Çocuğunuzun iletişimiyle ilgili sizi kaygılandıran nedir?
- İletişim sorunu ne zaman, nasıl başladı?
- İletişim sorunu bulunduğu ortama göre nasıl değişir?
- İletişim sorununu arttıran veya azaltan etmenler nelerdir?
- Bakım veren değişimi oldu mu?

2. Gözlem:

- ocuk görüşme için odaya girdiği andan itibaren, çevreye ilgisi, anne ve bakım verenler ile ilişkisi gözlenmelidir.

3. Detaylı gelişimsel öykünün alınması:

- Prenatal, perinatal ve postnatal olası risk etmenleri sorgulanmalıdır.
- Tıbbi özgeçmiş ve aile hikayesi sorgulanmalıdır.

Çevresel Etmenler

- Prenatal

- Sigara, alkol, uyarıcıların kullanımı
- Yoksulluk ve bakımsızlık
- Stresli gebelik

- Postnatal

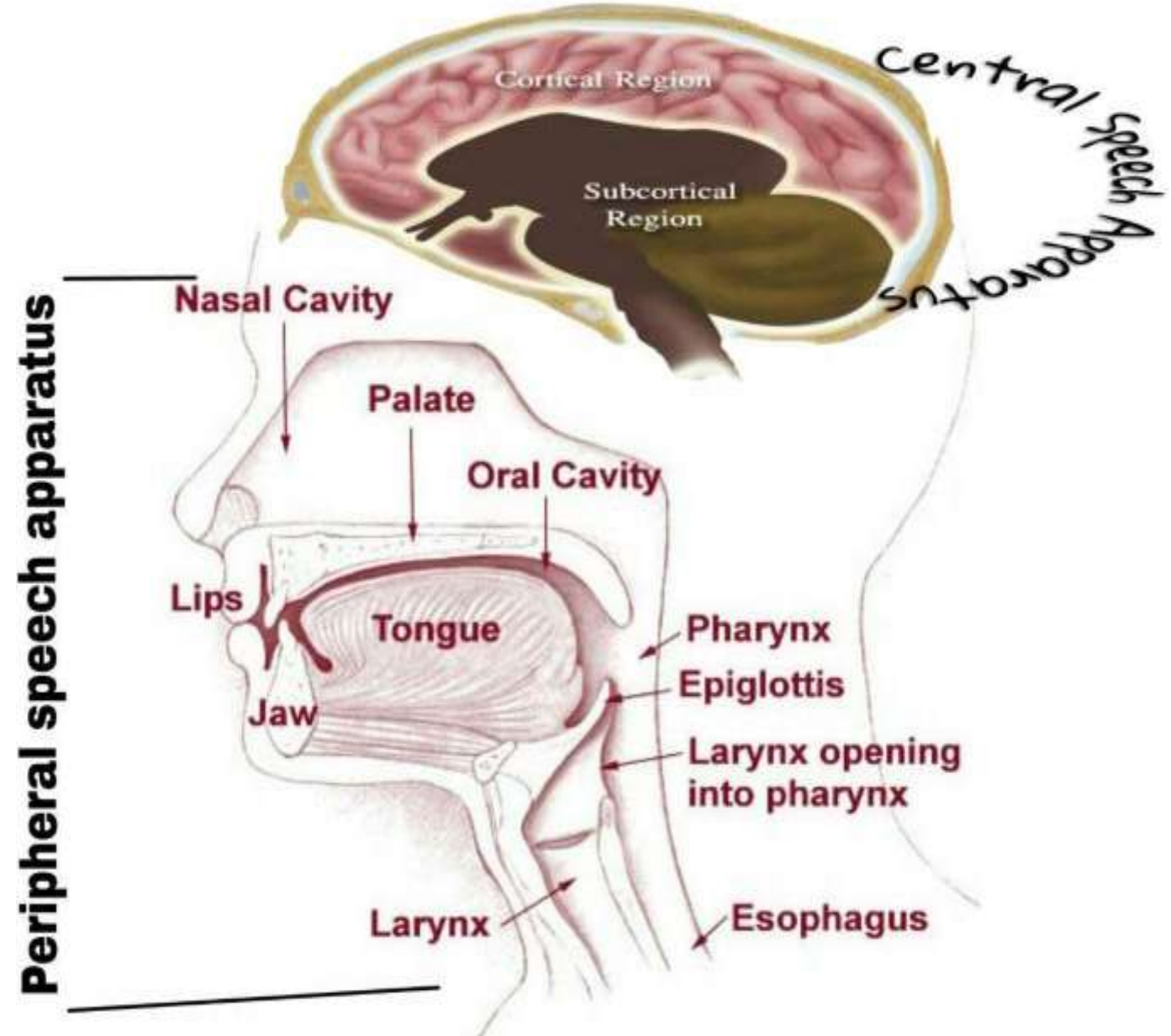
- Uyarıcı eksikliği
- Düşük sosyoekonomik düzey
- Ekran maruz kalmak
- Kardeş sayısı
- Sosyal destek yetersizliği
- İhmal ve istismar
- Uyku hijyeni bozukluğu

Tıbbi Özgeçmiş

- Anormal fetal gelişim
- İşitme sorunları
- Oral bölge anatomik sorunları
- Beyin yapısal problemleri
- Kromozom anomalileri
- Epilepsi
- Hipotiroidi

4. Fizik muayene:

- Konuşma için gerekli organların (dil, dudak, damak, çene gibi) yapısal ve işlevsel değerlendirmesi ile birlikte tam bir nörolojik muayene yapılmalı

5. Görme ve işitmenin değerlendirilmesi:

- 2008 yılında 81 ilde ulusal program haline getirildi
- Bebeklerde işitme kaybı erken dönemde tanımlanıp tedavi edilmediğinde, konuşma ve dil gelişimi zarar görür

6. Tarama araçları kullanımı:

- Önemli fakat tek başına dil bozukluğu tanısı için yetersiz.
- Gelişim sürekli !
 - Mac Arthur İletişimsel Gelişim Envanteri(8-36 ay)
 - Dil Gelişimi Anketi (<42 ay)
 - Türkçe İfade Edici ve Alıcı Dil Test (TİFALDİ) (2-12 yaş)
 - Erken Dil Gelişimi Testi(TEDİL) (2-8 yaş)
 - Türkçe İletişim Davranışları Gelişimi Envanteri (TİGE) (8-36 ay)

7. Dil-konuşma terapisti değerlendirmesi

Ayırıcı Tanı

- Dil gecikmesi (Late talkers)
- İşitme yetersizliği veya kaybı
- Otizm spektrum bozukluğu
- Dikkat eksikliği ve hiperaktivite
- Seçici konuşmama (Selektif Mutizm)

Dil gecikmesi (Late talkers)

- 2 yaşındayken birkaç kelimesi varken, dört yaşına geldiklerinde %60 yaşitlarını yakalarlar

- Geç konuşan grup ile dil bozukluğu grubunu kıyaslayan çalışmalarda;
 - geç konuşanlar baştan itibaren **alıcı dili ve sözel olmayan iletişim yollarını daha iyi kullanmaktadırlar**
 - Ayrıca standardize araçlarda **“hafızaları daha iyi”** durumdadır

İşitme yetersizliği veya kaybı

- Sıklık: 1-3/1000 canlı doğum
- <6 ay müdahale → Üç yaşında dil gelişim değerlendirmeleri normal
- Tanıda gecikme → Dil, sosyal ve bilişsel alanlarda zorluk

Otizm spektrum bozukluğu

- Dil ve iletişimde yetersizlik ve farklılık
- Dil bozukluğu → sözel olmayan iletişim becerileri daha iyi
- OSB → tekrarlayıcı davranışlar ve ilgi alanlarında kısıtlılık

Otizmde problem yaşanan dört temel sözel olmayan davranış

- Ortak dikkat

- Duygusal karşılıklık
(göz teması)

- Hayali oyun

- Taklit

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite (DEHAB)

- Çift yönlü etkileşim içinde;
 - Aşırı dürtüsellik ve dikkatsizlik dil becerilerini geliştirmeyi engeller
 - Bazen de dil bozukluğu olan çocuklar sınıfta dersi anlamadığı için çabuk sıkılır ve yanlış DEHAB tanısı alabilir

Erken destek !!!

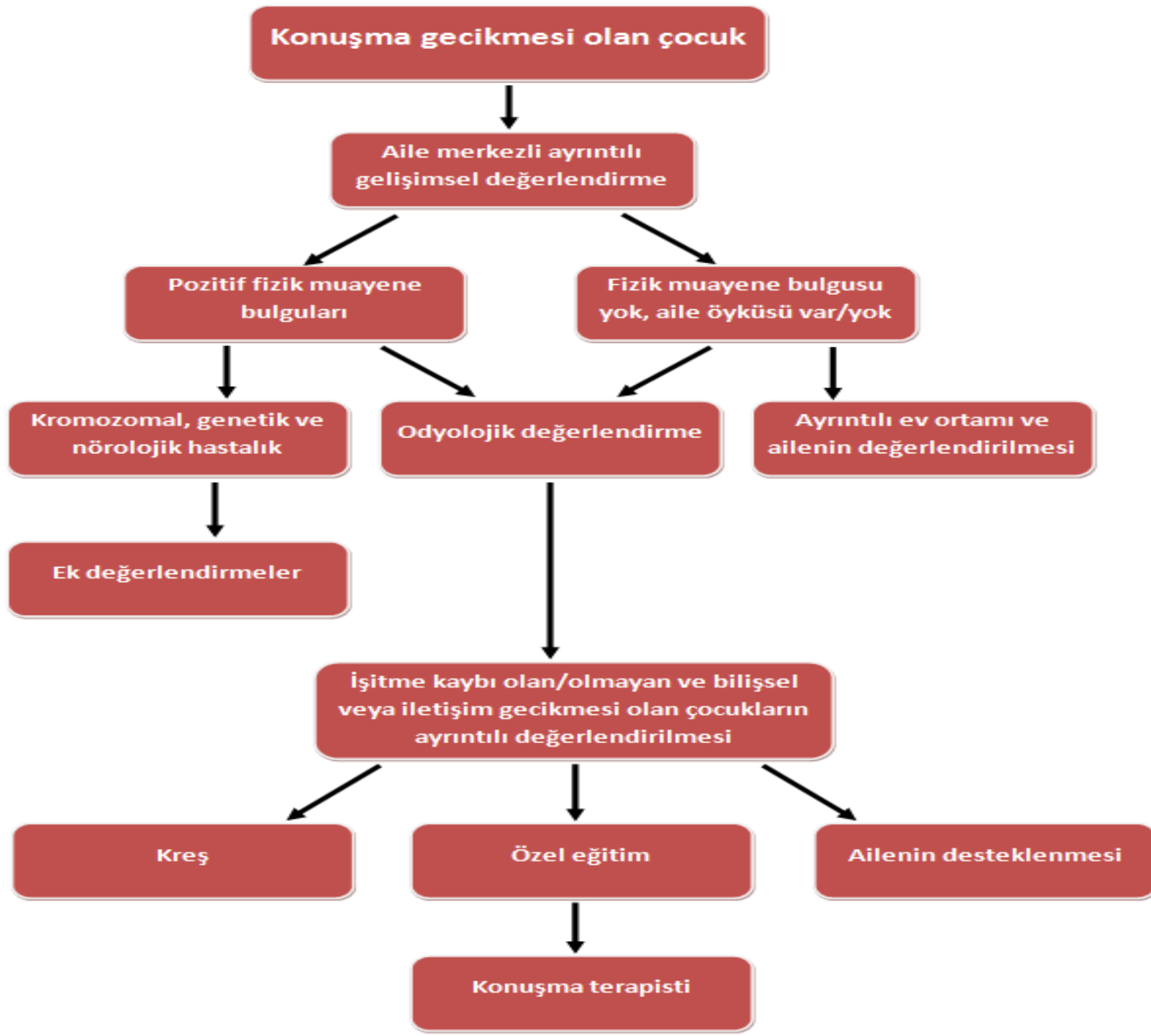
- 18-24 ay ‘Bekle ve gör’ yaklaşımı geçersiz
- Dil gelişiminin tüm yönlerinde yaşıtları ile aynı gelişim seviyesini yakalayamaz

- Başlangıçta dil becerilerinde kısmi bir iyileşme → Destek gereksiz mi?
- Erken dil problemleri ↔ Okuma bozukluğu
- Anasınıfında dil bozukluğu → Ergenlikte de dille ilişkili veya akademik zorluklar

Sağaltım:

- ilk üç yaşta geç konuşan grup ile dil bozukluğu olan grubun ayırımı güç
- İngiltere’de <3 yaşta tam ayırıcı tanı yapılmayıp “Konuşma, dil, iletişim ihtiyacı” denilerek özel dil terapisi/eğitime yönlendirilmekte, böylece hiçbir olgu ‘hafif olgu’ veya ‘dil gecikmesi’ diye erken destekten mahrum kalmamakta

- Daha düşük risk taşıyan hafif gecikmeli çocuklarda ebeveyn çocuğa uygun sözel uyarılar (karşılıklı taklit yapmak, şarkılı oyun oynamak, resimli kitap bakmak gibi) vermesi konusunda yönlendirilmeli ve kısa süre sonra yeniden muayene edilmeli
- Odyolojik inceleme mutlaka yapılmalı

ÇOCUKLUK ÇAĞI AKICILIK BOZUKLUĞU (KEKEMELİK)

- DSM-5: Her yaşıta ortaya çıkabilen, kişinin yaşına ve dil becerilerine uygun olmayan, konuşmanın akıcılığı ve zamanlamasındaki bozukluklar
- Süre şartı yok

- Sıklık: %0.3-1
- İhtimal: %10
- Erkeklerde 2 kat fazla (yaşla fark artar)
- Ailede varsa risk 3 kattan fazla artar (APA 2013)

- Gelişimsel kekemelik %90 zamanla geçer.
- Kalıcı gelişimsel kekemelik: Konuşma terapisi ile veya kendiliğinden son bulmayan, erişkin hayatta devam eden kekemelik

Kalıcı gelişimsel kekemelik için risk etmenleri:

- Erkek cinsiyet
- Geç yaşta başlangıç
- Kekemeliğin süresi
- Aile öyküsü
- Konuşma gecikmesi
- Ses bozukluklarının varlığı
- Diğer sözel olmayan iletişim becerilerinde gecikme olması

- Başlangıç: %80-90 → < 6 yaş

%98 → <10 yaş

- Sözcüğün başındaki ünlü ya da ünsüz harfin tekrarı → Yavaş yavaş şiddeti artar
- Çocuk başlangıçta fark etmeyebilir ve farkına vardığında duygusal ve davranışsal kaçınma belirtileri göstermeye başlar

- Kişinin o sırada yaşadığı kas gerginliği çoğu zaman gözlemlenebilir
- Kaygı ve stres düzeyinde artışla beraber sosyal işlevsellikte bozulma olabilir.
- Şarkı söylemek, kitap okumak → geçici olarak belirtilerin azalması

Ebeveynlere Kekemelik ile İlgili Öneriler

- Hızınızı azaltın
- Sorular sorun
- Sırayla konuşun
- Tüm dikkatinizle dinleyin
- Sonuna kadar dinleyin
- Kendisine güvenmesini sağlayın
- Özel zamanlar
- Normal kuralları uygulayın

Tedavi:

- **Konuşma terapisi:** Ana tedavi yöntemi.
- **Farmakolojik tedavi**
 - Antidepresanlar
 - Anksiyolitikler
 - Antipsikotikler

KONUŞMA SESİ BOZUKLUĞU

- Yapısal, nörolojik veya fiziksel bir bozukluk olmadan konuşmanın anlaşılabilirliğini zorlaştıracak şekilde konuşma seslerinin çıkarılmasında güçlük
- Prevalans yaş ve cinsiyete göre değişken
 - Yaşla azalır
 - 3 yaş %15,6 → 6 yaş %4 → 17 yaş %0.5
 - Erkeklerde daha sık

- Kendiliğinden düzelir
- 8 yaşa kadar devam etmesi → Kötü prognoz
- Çok sayıda sesin yanlış söylemi varsa müdahale
- “L,r,s,z,t,ç,ş,v” en geç öğrenilen sesler → 8 yaş

SOSYAL PRAGMATİK İLETİŞİM BOZUKLUĞU

- Dili sözel olmayan iletişim davranışları ile uygun biçimde kullanamama
- Sosyal bağlamda uyumsuz iletişim sergileme
- Karşılıklı iletişim kurallarına uyamama
- Dilin dolaylı ve mecazi anlamlarını anlayamama

- Dil becerilerinin yeterli gelişiminden sonra (>4-5 yaş) tanımlanmalı
- OSB tanısı ile aynı anda konulmamalı

Ayırıcı tanı:

- **OSB** → Kısıtlı iletişim, yineleyici davranışlar, ekolali
- **DEHB** → Bu çocuklarda toplumsal iletişimde problemden ziyade toplumsal kurallara uymakta ve etkin iletişimde güçlük var
- **Sosyal fobi** → İletişim becerileri uygun şekilde gelişir ama kaygı ve korkudan dolayı kendilerini ifade etmekte güçlük yaşarlar

ÖZGÜL OLMAYAN İLETİŞİM BOZUKLUĞU

- Herhangi bir bozukluğun tanı ölçütlerinin karşılanmadığı durumlarda

AİLELERE ÖNERİLER

- Ekran maruz kalmayı sonlandırma
- Göz teması kurma
- Beraber kitap bakma
- Çocuğa karşı duyarlılığı arttırma
 - Cevap verin veya dikkatle odaklanın
 - Oyunda çocuğun liderliğini takip edip ve oyunu çeşitlendirin
 - Çocuğun ne yaptığı ile ilgili ona birçok soru sormak yerine, onunla bu durumu ele alın, tartışın.

AİLELERE ÖNERİLER

- Dili modelleme

- Taklit edin veya tekrarlayın
- Siz düzgün şekilde konuşarak doğru model olun
- Jest ve mimiklerin kullanımı ve diğer sözel olmayan iletişim becerilerini örnekleyin

- İletişimin güçlendirilmesi

- Çocuğun ihtiyaç ve isteklerini ona direk vermek yerine, iletişime geçmesi için seçenekler sunun
- Ona iletişimi başlatması ve sürdürmesi için yeterli zaman verin
- İletişime geçme girişimlerini övün

ÇOCUK HEKİMİNE ÖNERİLER

- Hekimin gözlemi ve ailenin kaygısı esas
- Gelişimsel gecikme? Gelişimsel bozukluk?
Önemli gelişim basamakları?
- ‘Bekle gör’ yaklaşımı terkedilmeli
- Uygun muayene ortamı
- Ayrıntılı öykü
Kazanılmış becerilerin gerilemesi veya kaybı !!

ÇOCUK HEKİMİNE ÖNERİLER

- Ayrıntılı fizik muayene yapılmalıdır
- Hiçbir çocuk konuşma-dil ve işitme değerlendirmesi için çok küçük değildir. Kaygı duyduğunuz anda yönlendirin.
- Sözel olmayan bilişsel beceriler ve sosyal davranışlar değerlendirilmelidir.

ÇOCUK HEKİMİNE ÖNERİLER

- Çocuğun anne-baba ve yabancılarla ilişkisinin gözlemi (bağlanma, ihmal-istismar)
- Davranış sorunu ve öfke
- Ekran maruz kalma, anne-baba ve çocuk arasındaki sözlü iletişimi azaltır. Buna karşın birlikte resimli kitaplara bakmak ise dil gelişimi için ideal bir yöntemdir.

Ekran zamanı-Screen Time önerileri_APA-2016

0-18 AY

HIÇ YOK

SADECE eşlik eden,
anlatan ve öğreten bir
yetişkin eşliğinde
Ör: görüntülü video
görüşmeleri aile
bireyleri ile

18-24 AY

Çok kısıtlı olmalıdır

Yüksek kaliteli
programlar
Birlikte izlenmeli

2-5 YAŞ

Günde 1 saatten az

Çocukla birlikte
izlenmeli ve birlikte
oynanmalı

6 YAŞ VE ↑

Günde 2 saatten az

Yetişkin eşliğinde
Süre ve medya tipleri ile
ilgili kesin kurallar olmalı
Ekran süresinin uyku,
fiziksel aktivite, sosyal
ilişkileri etkilemesine izin
verilmemeli

Yemek saatlerinde
Uykudan önceki 1 saatte
Arabada

Dikkatini dağıtmak için toplu yerlerde asla verilmemelidir.

EVALUATION OF CHILDREN WITH SPEECH DELAY

Senay G. Baysal¹, Derya G. Dogan¹, Sinem K. Canaloglu¹, Halise Metin Baz¹
1. Inonu University, Department of Pediatrics, Division of Developmental and Behavioral Pediatrics, Malatya, TURKEY

- Konuşma gecikmesi
- Yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, gelişim durumu ve ekrana maruz kalma süresi
- **148** hasta , K/E: %27 (40) / %72 (108) (10→ OSB, 2→ İşitme kaybı)
- Başvuru 30, 93 ± 10.37 ay (Erkekler 31,15 ± 9,79)
- % 90'ının ifade edici dil gecikmesi
- TV izlemeye başlama **9.43 ay**
- Toplam izleme süresi **345, 64 ± 234,33 dk**
- Süre ile cinsiyet, kardeş sayısı, anne-baba eğitim düzeyi arasında anlamlı fark yok

TEŐEKKÜRLER

